

gondolat

A JATE BTK KISZ-SZERVEZETÉNEK IDŐSZAKOS KIADVÁNYA

1981/8.

A tartalomról: Nagy I.: "Nem rólad van szó!" - 4. Somogyvári M.: Allóvíz - 5. Anya L.: Az egyetlen egy másodéves szemével - 7. A filozófiatörténet-oktatásról - 8. Jankó A.: Tények és értékelések - 9. Keresztúri J.: Válasz Jankó Attilának - 10.

jel

ÉRDEK ÉS DEMOKRÁCIA

Egy gondolatmenet vázlata
Galamb György

Akik jelen voltak, láthatták, hogy a diákparlament első fordulója egyfajta panasznaprá vált, s a panaszok jelentős része már csak reagálást jelentett kész döntésekre.

Ennek két, egymást feltételező tény lehet az oka: egy, a mindnapok során jól működő demokratikus intézményrendszer hiánya és bizonyos politikai "kiskorúság", mely egyre inkább eluralkodik közöttünk. Az előbbi azt jelenti, hogy a mindnapos ügyek kölcsönösen kielégítő elintézésük nem működnek az intézményes csatornáin, sok ránk vonatkozó döntés nélkülünk születik meg, így tevékenységünk még az egy-két létező fórumon is kényszerűen kimerül a reagálásban, a panaszkodásban. Az utóbbi: a "kiskorúság" pedig /amit az egyetemi oktatás is erősít: az évközi számonkérés példátlan eluralkodása az általános- és középiskolát idézi; érthető: az ott elmulasztottakat meg kell tanulni valamikor, de ez a szakképzettség rovására megy/ magatartást jelent; e helybenjáró mechanizmus elviselését vagy szerepcineket vállalását /Folytatás a 2. oldalon./

A KARI ILL: EGYETEMI DIÁKPARLAMENTRŐL

A számunkban nem adunk tudósítást, ezt a "Szegedi Egyetem" ügyis megtette. Szándékunkban áll viszont a parlamentek egyes fontos kérdéseire, az eredményekre és az azóta született javaslatokra februárban visszatérni - így az ügyek intézésének folyamatosságát is elősegíthetjük. Ehhez olvasóink segítségét is kérjük. - Szerk.

KÉTFÉLE PÁRBESZÉD

Czupi Gyula

Féltem a "--"-et. Bevalljuk vagy sem, gondjaink vannak a kiadvánnyal. Nem a színvonallal van baj /az információs alapszervezet anyagainak ismeretében állíthatjuk: az országban megjelenő ilyen kiadványok közt talán a legjobb/. A baj más jellegű.

A kiadvány főlvállalt egy nemes szerepet: az oktatók és hallgatók közti kommunikációt tűzte célul. Ez a kommunikáció az oktatók és a kiadvány írói közti kommunikációvá alakult. /Ez nem azt jelenti, hogy kevés hallgató ír a kiadványba -- az első öt számban több mint 30 szerző neve szerepel./ A legfőbb probléma, hogy a párbeszéd jellege nem a tervezett módon /Folytatás a 3. oldalon/

át, azt, hogy nem válik igényné az autentikus érdekvédelmi és érdekképviseleti rendszer létrehozása, vagy szükségessége nem tudatosul. Márpedig nem tudatosul a most általános "csak hagyjanak békén", "nem érdekel az egész" szemlélet közepe. E szemlélet dominanciája törvényszerű is, ha a diákok merev tanszéki rendszer keretében egymástól elszakított, olykor mégis egymást fedő ismeretek szükségtelenül nagy, tagolatlan, nem egyénre szabott tömegét és egy-egy tudományban csak belekapó tárgyakat tanulnak. És mindezt el is felejtik minél gyorsabban, hiszen többségük tudja, vagy legalábbis sejti, hogy az említett tárgyak és ismeretek jó része fölösleges és alkalmazhatatlan lesz későbbi munkája során. Így sem a társadalmi érdek nem fűzi ahhoz, hogy partnere legyen az oktatásnak, az egyetemnek; érdeke csak a vizsgákon való átevickélés, a diploma /esetleg megvalósuló ösztöndíj, segély/ megszerzése, azaz csak formai, nem pedig tartalmi. Nem fejlődik érdeke az oktatás kölcsönösséget igénylő folyamatában való részvételhez úgy, mint az ebben a folyamatban szerveződő /?/ közösségekben való részvételhez sem. Ha mégis "ki akar hozni" magából valamit, azt inkább az egyetem zárt és merev oktatási folyamatán kívül teszi. Az egyetemen mindezért tartalmi érdek nélkül lézeng, tehát természetesen érdektelen is.

Igy nem kíván különösebben belésszólni semmibe, részt venni a döntésekben, és a felőlük adódó feladatok megvalósításában. S ha ez a jelenség tömegessé válik, akkor a többség érdeke nem épül be a döntésekbe, a többség nem tevékeny azok megvalósításában /az lenne, ha részt vett volna a döntésekben/, és nem ellenőrzi a döntések általi megvalósítást sem. Akadozni kezd az eredetileg demokratikusnak szánt szervezet. Ilyen körülmények között lehet a "közömbösöket" "szemléletváltásra" felkeltani /bár nekem azt tanították, hogy a lét határozza meg a tudatot/, lehet bizottságokat és diákparlamenteket bármennyire jól megszervezni, a demokrácia mindettől még nem születik, mert születése, fejlődése nem szabályoktól, keretek megteremtésétől, a "vezetés" szubjektív szándékától függ.

Fontos létrehozni a demokrácia formai oldalát alkotó intézményeket, amelyek lehetővé teszik azoknak és csak azoknak a részvételét a döntésben, akikre az vonatkozik, a döntéshez szükséges információk megszerzését, a döntés végrehajtását és végrehajtás ellenőrzését. De ugyanolyan fontos a tartalom: az emberi-közösségi magatartás, amelyet elsődlegesen a végzett munka tartalma és szervezete körül kristályosodó érdekek és viszonyok vezérelnek. Az egyetemen ezt a magatartást csak a hallgatói érdekeknek az egyetem életébe, munkájába való beépítése hozhatja létre. Ehhez pedig -- úgy tűnik -- mélyreható szervezeti-tartalmi reformokra van szükség. Példaként hoznék néhány általánosságot, a reformelképzeléseknek csak töredékét, amelyek megvalósulása esetén a hallgatóknak érdeke lenne részt venni az egyetemen folyó munkában. Sokkal nagyobb mennyiségű társadalmilag szükséges, a későbbi munkában alkalmazható ismeret oktatására volna szükség -- egyénekre testre szabottan. Szükség volna még több -- társadalmilag igényelt -- kutatás indítására, azokba minél több diák bevonására, ilyen módon is létrehozva az oktatás és a gyakorlat összhangját. Meg kellene honosítani az egyéni fejlődést jobban segítő csfélszakos rendszert, a "nyitott index"-et, a karok közötti áthallgatást. A megvárt társadalmi-gazdasági elvárások is olyan szervezeti keretek felépítését igénylik, amelyek között magasabb színvonalú oktatói és hallgatói munka folyik. A magas színvonalú munka csak egyéni- és csoportérdekeltség mellett képzelhető, ezért az érdekek gazdag kifejeződését, autentikus védelmét, képviseletét és döntésekben való részvételt implicálja.

Ezért ma a demokrácia létezése nem pusztán lehetőség, hanem korunk által fölvetett követelmény is.

Valódi demokráciát valódi szervezeti és tartalmi reform nélkül, a hallgatói érdekeknek az egyetem életébe való beépítése nélkül nem csinálhatunk, csak szervezeti kereteket bázis és tartalom nélkül. Akkor pedig a demokrácia fikcióvá válik, a demokratikus tevékenység a szervezet önadminisztrációjává. Amely szervezet -- mivel döntéskényszer van -- szükségképpen antidemokratikus döntéseket fog hozni, amelyek termelik egyfelől az "ellenzékiiséget", akik kész döntés vagy döntések sorozata nélkül állítva már nem lehetnek konstruktívak, ezért szükségszerűen válnak "ellenzé-

ivé"; ha részt vehettek volna a döntésben, akkor vitapartnerek lettek volna. Kimerülnek másfelől az érdektelenséget, az információhiányt, ezekkel a bólogatást és demagógiát: a fogalmi párt. S végül számúzik az érdeket a munkából, amely így nem tud elég tenni a vele szemben támasztott társadalmi követelményeknek.

KÉTFÉLE PÁRBESZÉD

Folytatás az 1. oldalról/
alakult.

- Nem jött létre a karon olyan légkör, amelynek a "--" -jelenség csak része, és problémafelvető, érdekeket megjelenítő, a kari közéletre hatást gyakorló Szösségekre, fórumokra gondolok. /Ilyen körülmények között törvényszerű a párbeszéd fentebb jelzett eltolódása, a hallgatók közt a kiadvánnyal kialakult különbözőség./
- A kiadványban megjelent felvetések súlyukat veszítik, mert nem a karon kialakult vélemények egyikét jeleníti meg egy-egy írás, hanem a VÉLEMÉNYT. S ha ezt véleményét egyedülisége miatt, mint a hallgatóság véleményét ítéljük meg, az tragikus. Egyedülisége a szerzőre mint egyénre is a szükségesnél nagyobb felelősséget kényszerít, mert VÉLEMÉNYÉ vált írása miatt az egész hallgatóság megítélését idézheti elő, véleményének egyedülisége bármikor a partikularitás vádjává alakulhat, magán-problémázásnak minősülhet. Az oktatók elhatárolódása, a hallgatók viszonylagos különbözősége innen is magyarázható.
- A kiadvány jellegéből fakad, hogy a benne megjelent írások "politikusak", az egyesek számára elfogadhatatlan, másoknak érthetetlen, mert feltételezi a kari viszonyok -- hatalmi, csoport, személyi -- ismeretét, a sorok között olvasni tudást, s sajnos ez ma még nem várható el, még mások számára pedig érdektelen, ők azok, akik tudják, hogy politizálni nem szabad, mert az sok időt vesz el, mert túlságosan kritikus hozzáállás nem segíti az érvényesülést, köztük vannak kivételek is, akik örülnek magukban a "jó húzásoknak", de a véleménynyilvánítástól elhatárolják magukat. A fent leírtak ma természetesen, elfogadásuk azonban szociális létüket.
- Milyen lehetőségei vannak ezek után a "--"-nek?
- Továbbra is vállalja maga a párbeszéd egyik szereplőjének posztját, s maradnak fennálló viszonyok.
- A vitatkozást a hallgatók közötti párbeszéd síkjára tereli. Ezzel a föl-, lebeszélést azonos értékűnek minősíti az egymással való társalgással. Nem szabad, hogy panaszlap, hogy a "hatalmat" fricskázó, "jól odamondó" kiadvánnyá legyünk, különösen azért nem, mert az ilyen hozzáállás valamiféle "hatalomellenesség" érteket kelti, holott ez nem igaz.
- Azon fórumok egyike kell legyen a "--", mely a kari nyilvánosság része. Legfontosabb célunk, így a "--"-é is, a nyilvánosságra való képesség kialakítása, úgy is, hogy magunk szervezzük ezt a nyilvánosságot, és úgy is, hogy komolyan vesszük magunkat ezen a nyilvánosságon. A legmegfelelőbbnek az ilyen nyilvánosság megteremtésére az alapszervezetek, különösen az újonnan létrejött alapszervezetek látnak. Más jellegű, de a "--"-hez hasonló fórumra kell hogy kinőjék magukat.
- Javasoljuk, hogy az alapszervezetek szervezzenek vitákat a/ a felsőoktatás reformjáról, b/ a hallgatói érdekvédelemről, c/ a nők /lányok/ /hátrányos, "más"/ helyzetéről, d/ az egyetemi demokráciáról, stb. A viták parttalanságának elkerülése érdekében írásos vitaindítót javasolunk, a legfontosabb pedig a vita írásos megszervezése volna és ennek nyilvánosságra hozatala /pl. a "--"-ben/. Ezzel elkerülhetnénk, hogy vitáink mindig azonos szintről induljanak, s más csoportokat is vitára ingerelhetnénk a véleményvel.

"NEM RÓLAD VAN SZÓ!"Önismereti rögtönzések három ülésben

Nagy Imre

"Ki nem állhatom a tömeget!" -

állhatjuk úton-útfélen, a buszon, nagygyűlésen, -kisgyűlésen. Nem belőlünk szülek a tömeg? A többes szám első személy koloncaitól megszabadulva átkozódunk, kegyelgünk, vagy csak dűnyögünk a közönyösségről, karrierizmusról, gerinctelenség-...

zug a személytelenségünk, mert nem oldjuk személyességgé.

zug a személyességünk, mert nem kötjük személytelenségé.

zembe jut a "kis nép a magyar"-féle mentegetőzés, az össznépi büntudat-flagelláció /fasiszta beütések, vak nacionalizmus, örök lemaradottság, ó/, vagy akár az átkozottság könnyes-keserédes verklije, mert mindegyik /ön/szuggeszció, lelki rápia /a tényeket zászlóként lobogtató/: menekülünk az "itt és most", az "én és én" felelősségétől, a múlt /és jelen/ hegyekké magasodó felelősségtonnáival agyonpítva azt.

nagy "szabadságharcosok" /Illyés!/, a rendelkezésünkre álló szabad zöldben sem ajtunk egészségügyi sétát tenni, inkább a mások sétáját lecsúsz: hájasodunk,

l kéne kelni és járni kéne. Hogyan menetelhetnénk zárt alakzatban, ha külön-külön nem tanulunk meg lépni? Ritmust, irányt kijelölő, mindenható vezényszavakban szunk?

felejtettük, hogy a vezényszavaknak akkor van csak értelmük, ha pontosan követik, nem csupán irányítják a mozgást, abból nőnek ki, oda térnek vissza.

Pótkávét és pótkerék, pótkávét a jó..."

látomás a pótországról: be kellene pótolnunk lemaradásunkat, ez ugye nyilvánvaló. Mégis, mintha jónéhány pótlás nem használna, csak takarna.

megfelelően működő szervezeteket, intézményeket pótol a rádió, tv: hiánycikket kutatnak fel, jogtalan eljárásokat vizsgálnak, stb. A ksváros város-jellegét elandó, felhőkarcolót építenek a központban, dobdtetón, hogy jól lássa ki-be-átutató. A fizikai dolgozók gyerekeink szociális-kulturális hátrányait ellenőrző az egyetemi fölvetélin a származás szerinti /pót/előny!

munkahelyi demokráciát névnap bratyizások, vagy le- és felirati rendszer is pótlják /egy igazgató apró cédulákon levelezett munkaidőben beosztottjaival, így adta a véleménynyilvánítás lehetőségét, ugyanakkor a meggyőzés hatásosabb formát is megtalálta, mert nem mindenki szeretett úgy levelezni, mint ő, aki viszont kedvelte a kevésbé lovagias közselharcot/.

söpörgessünk csak /pót/házunk táján!

án még izlik is a pótlékság! Egyes-lacsony színvonalú előadások, szemináriumok át hiányaik pótlásaként nagyszerűen előkészítenek azokra a vizsgákra, melyek any szólam és kedves rágógumitéma visszakerődztetésével pótolják a valódi tudás és gondolkodási képességek felmérését. A választhatóságot pótolja az alkalmazás: a diktatórikus módszerekhez simulás, a demokratikus-liberális módszerek kiszása, "jobb" esetben teljesítményvisszatartás. Az önálló véleményt, gondolkotást pótolják a frázisgyűjtemények, filozófiakivonatok, vagy /ami még szomorúbb/ pótolja semmi /néma tartomány/.

aktiv politizálást és aktiv gondolkodást pótolja az aktiv szerelmeskedés és iv magolás, illetve e pótszereket pótolja, vagy kiegészíti az aktiv ivászat, iv disco, stb.

árások és megfelelések kb. egybeesnek, a kutató munkát végző tanároknak nem ekük a tanításra összpontosítás, a hallgatók sem törnek magukat, magas tudományos vonalra sem itt, sem a későbbiekben, tanárként, nincs szükségük.

l-ben Szabó Dezső a Nyugatban irt a magyar tanárság "pszichéjéről": a leendő árok /akkor még/ sok áltudományos kérdéssel foglalkoztak /mikos született ez ez, hol, hogyan, stb./, adat-halmazokat rágtak át, felszínes filozófiai ismer-

itt "az ifjúságról és kultúráról van szó --, akik 1-2-10-20 éve alkoholisták, rövid időn belül minden bizonnyal azzá válhatnak. Talán nem túl sokan vannak, de csak egy-egy kirívó példa az, amit orvosolni kéne, ami felhábrító. De mellettük vannak mások is, akik szakmailag nem tudnak megfelelő teljesítményt nyújtani és nem biztos, hogy a kiváló és kevésbé jó oktatók aránya -- hiszen szóródás -- mindig kell számolni -- most éppen ideális.

És mondják, hogy akit egyszer felvettek a bölcsészkarra, azt az Isten sem öv-meg a diplomától. Néha az az ember érzése, hogy aki egyszer státust kapott valamelyik tanszéken, azt... Persze ennek komoly feltételei vannak, s ez nem minden esetben a maximális szakmai és az oktató-nevelő munkában nyújtott teljesítményt ki-ki saját bőrén tapasztalhatja/, hanem egyszerűen a beilleszkedés a tanszék hangulatának megfelelően -- aztán kell okvetlen egy-két társadalmi funkciót szelni -- vajon mikos ér véget az az örület, hogy valakinek maximálisat kell nyújtania minden téren, nem elég a kiemelkedő tudományos munka, hanem igenis a közösségért mindent -- plusz család, plusz oktatás és még ki tudja mi -- például pénzt kell valamikor keresni, mert egy kezdő egyetemi fizetésből megélni nemigen lehet; lassan egy jó ösztöndíjjal rendelkező hallgató jobban fog állni anyagilag, mint egy kezdő -- és milyen sokáig számít valaki itt kezdőnek -- mint egy kezdő oktató. Tulajdonképpen az lenne a furcsa, ha megfelelő lenne az oktatás színvona -- hiszen az emberfeletti erőfeszítéseket igényelne sokaktól. S nem szabad elgátolni azokat az anomáliákat sem, amikor komoly tudományos munkát végző oktatóknak igen hosszú idő után is még kétséges a szerződésük, de mintha erről nem tudomást senki. S a végzett hallgatók, akiknek minden tehetségük meg lenne, hogy oktatók legyenek -- esetleg jobbak, mint azok, akik most itt vannak. És azt az egyetemet úgy feltöltötték az utóbbi időben, hogy fejlesztésre nem lesz az elkövetkező időben, átstrukturálásra? De kik mernék ezt megtenni? És ki ne akárcsak elgondolkoznai azon, hogy ki a felelős a jelenlegi helyzetért? És mer komolyan arra gondolni, hogy a jelenlegi helyzet talán nem mindenben a leg-

jobb?
 ami ilyenkor törvényszerűen bekövetkezik: a negatív szelekció törvénye. Ha valaki szakmailag nem képes túljutni egy szinten, vagy akár csak elérni az egyetemi átlagot, az ügyelni fog rá, különösen ha valamilyen jobb pozícióban van, hogy lehetetlenné tegye azok helyzetét, akik nála véletlenül jobbak, s ha ez nem sikerülhet többnyire, de teremthet egy gátló munkahelyi környezetet. Ha ez így akkor bekövetkezik a műveletlenség társadalmi újratermelődése: akik innen ki-ülnek, azok tanárok lesznek, az ő tanítványaik emberi számítás szerint alacsonyabb szinten fognak állni, és esetleg felvételiznek, bekerülnek, belőlük lesznek jövő oktatói és tanárai... Mindenesetre elgondolkodtató a felvételin elért eredmények csökkenő szintje -- ami még egyáltalán nem igazol semmit, de tény. Egyetemnek vagy a minisztériumnak még azon az áron is igyekeznie kellene a színvonal megtartására vagy akár emelésére, sokkal kevesebb létszámú évfolyamokat -- netalán felmérve, azt is, hogy hány középiskolai tanárra lesz szükség akkor amikor majd végeznek ezek az emberek. S az sem lehetséges, hogy mindenki, aki ide bekerült, az jól választott, pedig a lemorzsolódás tekintve azt kellene látni, hogy a felvételi tökéletes szűrő, hiszen pont azok az emberek kerülnek be, akik tökéletesen megfelelnek minden követelménynek.

És a tanárok: az előadások, amiket látogatunk, és amiket nem. Mert rosszak, unalmasak, nem érdekelnek, nem adnak újat, mert jók, de nem értjük, mert elmegyünk megtanítani magunkat, vagy szorongunk, hiszen hajlamosak az oktatók arra, hogy ne végezzék tudomásul középiskolából hozott műveletlenségünket, a latinos gimnázium hitét, mintha a saját álmvilágukban élnének, pedig csak végig kéne olvasni némi tantervet... Szemináriumok, amikor nem szólal meg senki, mert nincs miről, mert nem vette magának a fáradságot, hogy belelapozzon a könyvbe, mert nincsenek érdeklődői, nincs mondanivalója, szorgalma, önruralma, vitakészsége -- mi vagyunk a ghibásabbak, de ezt elnézik, és ezzel táplálják. -- Egy egész nemzedék így nevelődött volna?

Megoldások? A megoldás lehetetlensége. Reformok? És addig, addig hány százan
 megengednek? Vagy mindegy ez is, mert eddig sem volt másmilyen a helyzet, elégedet-
 lenek meg mindig voltak, de hát... Felzárkózás a társadalom iránt? Hidak nem fog-
 nak összedőlni, betegek meghalni miattunk, hiszen mi csak bölcsészek vagyunk. Csak?

AZ EGYETEM EGY MÁSODEVES SZEMÉVEL

Angyal László

ívül /de nem együtt/ állunk itt sokan
 egyetemista lét talán legjellemzőbb
 nását adva meg így -- szétfröccsent
 lágunk vitrinbe hullott cserepeiként."
 /Gyuráczy Ferenc/

Fenti szerző a Mozgó Világban irt "Egy ötödéves emlékiratai" címmel esszét, e-
 tetelvé benne azt az életformát, amelyről az emberek utólag azt mondják: éle-
 tük legjobb 5 éve volt. Mi, akik benne élünk, természetesen is, hogy szeretnénk
 nál jobban kihasználni ezt. Bizonyos tekintetben jobb helyzetben is vagyunk,
 nt a másik két kar hallgatói, nálunk ugyanis adottabbak az egyetemista lét fel-
 telei. Pl. a heti óraszám alacsony, az előadások látogatása nem kötelező, így
 bb a szabadidőnk, amit okosan el lehetne tölteni. Az első évet mindenki óriási
 biciklivel kezdi, ekkor még megvan annak az illúziója, hogy az egyetemen sok ér-
 keset lehet tanulni, jó csoportok, baráti körök alakulnak majd ki. Keserű ta-
 sztalatok árán rá kell jönnünk arra, hogy ez nem így van. Az első év végére,
 második elejére teljes fásultság vesz erőt az embereken. Vajon mi lehet ennek
 oka? Az egyén számára létfeltétel, hogy legyen olyan közösség, amelyben képes
 bontakoztatni képességeit. Ellenkező esetben nem találja helyét a társadalom-
 n, elkallódik.

Közösségnek nevezhetünk közös érdeklődésű, közös célt maga elé állítani tudó,
 játos értékről rendelkező, egyfajta mi-tudattal rendelkező emberek csoportját.
 t kell mondanom, hogy az évfolyamon egyáltalán nincsen olyan csoport, amely ma-
 déktalanul elgát tenne ezeknek a kritériumoknak. A csoportokon belül is vannak
 yan emberek, sem is kevesen, akik még másfél év alatt, a kötelező irodalom meg-
 rdezését kivéve, nem váltottak szót egymással, pedig nincsenek haragban. Egy-
 srűen nincs idejük egymásra, mert a szemináriumok után mindenki rohan, amerre
 t. Évfolyamszinten ez az egymás iránti érdektelenség még hatványozottabban jön
 ő. A csoportok frakciókra, rosszabb esetben egyedekre szakadnak szét, a szemi-
 riумokon néha kikinlódott viták azért robbannak ki, hogy egyesek tájékozottsá-
 kat fitogtassák, míg mások bölcsen hallgatnak.

A karon általánosabb az olyan "társulások" léte, amelyek azonos érdeklődés alap-
 n verbuválódnak. Ezek részben az egyetem által szervezett programokon /spec.
 ll., ásatás, nyelvórák, stb./ jönnek össze, s mivel hasonló az érdeklődésük,
 ndkívül sok a közös téma, ami az emberek közötti további kapcsolatteremtést mo-
 válhatja. Persze itt is lehet buktató az, ami a csoportoknál, hogy szakmai témá-
 n túl nem tudnak egymáshoz és másokhoz ember illeg közelkerülni. Nem egy esetben
 lsőbbrendűségi tudat alakul ki, bennük, hogy ők az igazi egyetemisták, szemben
 okkal, akik "elposzékolják, elisszák" az idejüket.

E két szélsőség között terül el az a széles tábor, amelyet így jellemezhetnénk:
 jár előadásokra, készül a szemináriumokra, de különösebben semmi nem érdekli,
 eretne jó t...ár lenni. A tavalyi KISZ-küldöttgyűlésről és az idei diákparla-
 ntról alig hallott valamit, nincsenek közéleti ambíciói.

Természetesen sokféle szemszögből lehet nézni ezt a problémát. Ezt a cikket vi-
 indítóknak szántam, ha érdekesnek találjátok, irjatok erről a kiadványban.

"NEM FÉLMŰVELTSÉG -- MŰVELETLENSÉG"

merült az a probléma, hogy az egyetemisták java része félművelt. Szeretném helyesbíteni: nem félművelt -- műveletlen.

szólgetéseink során, melyek ha ritkán is, de előfordulnak, egymásközt, gyakran kerül, mennyire hiányos a bölcsészek tájékozottsága, ill. milyen elképesztő a tájékozatlansága alapvető, főleg filozófiai kérdésekben. Mi ennek az oka? Nem utolsósorban az, hogy a filozófiatörténet nagyon egyszerű módon az első év első évében szakad a javarészt az iskolapadból kilépő lányok, vagy a katonaság toborozó-butító-nevelő hatása alól még fel nem ébredt ifjak nyakába...

Magyaráznom kell? Az a szerencsétlen diák /fiú/, akinek egy hónapja még azt hitték a fülébe, hogy a "miért" szót felcsejtse el, és ne gondolkozzon, hanem csak, amit parancsolnak, az egyetemi év kezdetekor, mikor azt sem tudja, miből, nyit, hogyan fog megtanulni, merüljön el Pláton gondolataiban??? Amikor az a szerencsétlen ki sem lát a kötelező olvasmányok jegyzékeiből, s a vizsgák, kollektívumok, beszámolók és egyéb misztikus fenyegetések félelmében él, hogyan kezdne az emberiség nagy gondolatainak újraéléséhez?! "Csak túl lenni mindenem, nem megbukni!" -- a vágya legtöbbszörüknek, mert nem tudják, mi előtt állnak. Nos, gondolom, nem kétséges, hogy a filozófia mélységei nem nagyon érintik meg az emberiség javarészt abban az egy félévben, amelyben erről hivatalosan szó van. Beszélnek el arról büszkén, hogy azok, akiben esetleg mégis felmerülne a vágy a filozófia kérdéseibe mélyebben behatolni, az ókorról már a könyvtárban lemondanak, s ma Pláton nem számít oly jelentősnek, hogy a bölcsész /állítólagos szellemi felkészültség/ részére akárcsak egyetlen példányt tartsanak összes műveiből... De a könyvtárt hagyjuk, mert az egy másik panaszgyűjteményt követelne.

Vajon reális-e az a felosztás, hogy az ötéves éve gondolkodó emberiség nagy részéről/Lao-cse, Szt Tamás, Szt Kelemen, Avicenna... s ha folytatni akarnám, dicsekvésnek tünne! / egy félév alatt megtanuljuk a "lényegét", míg az alig ötven éves létező, s ma egyedül hiteles tudományos filozófiát és gazdaságelméletet /Marx-Engels-Lenin/ a további hét féléven keresztül tanulmányozzuk behatóan? Létezhetne-e ez az utóbbi amaz nélkül? Nem szégyen az, hogy egy átlag bölcsész filozófiai műveltsége Arisztotelész Metafizikájának egyszerű felületes elolvasásából áll?! Hogy Plátonról annyit tud, hogy homoszexuális volt, Diogenész, hogy hordóban lakott, Héراكleitoszról, hogy /Marx szerint/ materialista volt, Nietzsche-ről, hogy megőrült...?! Mert körülbelül annyi az, amennyit abból a gondolatok megirt jegyzetből megőrizhet a köztudat, miután a vizsgán a többség átment, az elmúlt korok gondolatait sűrítő, 250 átlapozott oldalnyi, újságpapírra nyomtatott gyűjteményt a szemébe dobja.

A szerzett érdemjegy feloldója műveletlenségétől való szorongásra alól, s ezzel megtette az első lépést a magabiztos tájékozatlanság felé. Mi menti meg ezeket a "Tudományos filozófiát", hogy a diák ne bánjon ugyanígy vele? Talán a következő évek végeérhetetlen számú előadásai, vagy a szemináriumok megünghatatlan érdekesítő légköre, esetleg a szigorlattól való rettegés? Ezek már nem mentik meg a bölcsészt attól, hogy ne maradjon ugyanolyan műveletlen, mint addig, de közösen ne higgye azt magáról, hogy egyre szélesebben tájékozott. A tájékozatlan ember könnyen fogad el irányelveket, mert úgysem néz utána semminek, hiszen mindenhol beleegyezni a legkönnyebb. De a manipulálhatóság kétoldalú, mert a tudatlant nehéz meggyőzni az ellenkezőjéről sem!

Amikor az egyetemnek nem az a célja, hogy önállóan gondolkodni képes, sokoldalúan tájékozott, művelt, tehetségeit kamatoztatni tudó egyéneket adjon a társadalomnak? Vajon az egyetem után kezdjen hozzá mindenki pótolni műveltsége hiányait, s erre már megtanulta nem tudomásul venni? Mert erre nincs ideje az egyetem élete alatt /tényleg nincs/! Ez nem elképesztő?! Annyi mindennel tömik a szegény emberek fejét, s közben a leglényegesebb elmerad, gondolkodni tudni nem tanul meg! Hogyan álljon meg itt a huszadik század végén szellemileg egy olyan bölcsész, aki az emberiség gondolkodásának múltját nem ismeri???

Javaslatom: a filozófia-történet oktatását 4 illetve 6 félév időtartamra növeljük. Ehhez persze az kell, hogy az egyéb világnézeti tantárgyak oktatását rövidebb idő alatt végezzék.

"homo szapulensz"

+ +

NÉHÁNY SZÓ A FIL. TÖRT. OKTATÁS RÓL

nt a témában érdekelt, hadd tegyek néhány rövid megjegyzést "homo szapulensz" ásához.

1. A világnézeti tantárgyak oktatási keretét a minisztérium által jóváhagyott terv határozza meg, ezen mi helyileg nem változtathatunk. Ebből több dolog követhet, amire most nem térek ki.
2. A filozófia par excellence bölcsészettudomány, oktatásának igénye teljességgel idens.
3. A jelenlegi formában van bizonyos lehetőség a "filozófiatörténeti műveletlen" pallérozására. Megemlíteném, hogy a fil. tört. előadásokon kívül, amely a téma filozófiai illetve szaktárgyi továbbfejlesztésének a lehetőségét biztosítja, upán /szándéka nem terjedhet ezen túl/ -- minden tanév első félévében kettő, második félévében egy filozófiatörténeti szövegolvasást hirdettek meg. Ezek során olvastuk és olvassuk Platon, Arisztotelész, Bacon, Descartes, Spinoza, Holbach, Hegel, Freud, Nietzsche, Sartre műveit. Egész félév során olvastuk már a népszerű filozófusokat, Nietzsche-t, Sartre-t, Gramscit.
4. Meg kell mondani, hogy a fil. tört. olvasási kör a hallgatóságnak csak egy szűk körét érdekelte, viszont vannak, akik több éve részt vesznek ezeken a filozófiatörténeti vitákon. A kritikai gondolkodásra, a továbbgondolásra itt igazi lehetőség nyílik. A gondolkodási képességünk továbbfejlesztéséért -- lehet, hogy önkön felül is -- fáradoznunk kell. Kérdés azonban, hogy nem csak egy kisebbség érdeke-e erre?
5. Nem szabad mereven szétválasztani a fil. tört., -öt és a marxista tárgyakat. Van bizonyos lehetőség arra, hogy a konkrét témák tárgyalásakor filozófiatörténeti megközelítést alkalmazzunk. Más kérdés, hogy ezt a lehetőséget mindig kihasználjuk-e.
6. Véleményem szerint a fil. tört. oktatás fejlesztésének -- a megterhelés újból adagja nélkül -- vannak bizonyos, a jelenlegi struktúra által is megengedett további lehetőségei. Keressük együtt, miként válthatjuk valóra e lehetőségeket.

"homo pedagogicus philosophus"

TÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSEK

- egyoldalú közlemény -

--" legutóbbi számában megjelent hírek egyike nagyrészt rám vonatkozik, de a szerzőknek nem volt idejük, hogy a szöveget előzetesen megmutassák /tévedés essék: ezt nem rosszallom/, így az pontatlan, aradt, tovább kuszálva az esetleges utóregzéseiről szállongó híreket; újra bizonnyítva, hogy mennyire nincs halom a velem történő dolgokra.

nek ellenére az utolsó kísérlet.

z EB titkárhelyettese a tervezett kiadvány összeállításában való részvételét ösztönözéséről" sosem volt szó! /azért nem tartotta kívánatosnak, mert az szerint velem "politikai problémák vannak. Az idézet pontos volt azért fontos, t ez a kifejezés sokkal elasztikusabb, homályosabb, mint az előző számban írt "térő politikai nézetek". Halk morgásomat hallva /"ezt most hallom először"/

. felém fordulva megismételte többértelmű kijelentését, hozzátéve, hogy erre még szótárunk. A jelenlevőket persze meglepte ez a "minősítés"; D. kért magyarázatot -- "Az egyetemi küldöttgyűlésen való szereplése miatt." A vita a tábor ügyei-

l folyt tovább. /Természetesen azonnal bejelentettem, hogy az EB döntését tiszteltben tartom, remélem, így nem lesz több akadálya a kiadvány megjelenésének./ Néhány nap múlva irtam egy rövid levelet K.J.-nek; kérjen fel néhány EB-tagot, jának egy időpontot, és rögzítsük a tényeket, ehhez rendelkezésükre bocsátom egyetemi küldöttgyűlésen elmondott hozzászólásom szövegét -- amelyet a jegyzőnyvben három idegen mondat helyettesít, egy a "hivatalos álláspontnak" megfelelő zzászólást összegezve: tegyük hatékonyabbá a világnézeti nevelést. Miért kértem t? Az elsődleges ok: buta matematikus fejjelel arra gondoltam, így korrekt, aki lit, bizonyít.

Két hét múlva megkerestem a címzettet. Beszélgetésünket összefoglalva: az EB el- asította kérésemet; én nem vagyok tárgyalópartner a testületnek. Különbben is, t koresek én itt, amikor már KISZ-tag sem vagyok? Ugyanis aki 30 napon belül nem lentkezik át új alapszervezetébe, azt törlik a tagok sorából. Megjegyzésemre, gy nincs álláspm, nincs hova átjelentkezni, azt válaszolta, hogy ez nem lénye- s. /Azóta utánanézttem: a mozgalmi év végéig kell átjelentkezni, tehát áprilisig SZ-tag vagyok, "jogaimat gyakorolhatom", pl. panasszal fordulhatok bármely fő- mhoz.

Az EB bárkiről véleményt alkothat, ügyeiben állást foglalhat anélkül, hogy az intett személyt meghallgatná, sőt, utólag tájékoztatná. /Ez hihetően hangzott, r a "Szervezeti élet kérdései"-ben nem találtam erre vonatkozó részt./ De hiányos formációk alapján? Megítélni egy felszólalást szövegének ismerete nélkül? Sőt, ólagos megismerésétől is elzárkózni?

K.J.: nem értette kérdéscímét, én pedig az ezek értelmetlenségét bizonygató vála- ait. Fél óra múlva feladtam, nem makacskodtam tovább. Búcsúzó intélme /"Döntsd vgre, melyik oldalra állsz!"/ talán rávilágított a meg nem értés fő okára. Kérésemet úgy fogták fel: arra kérek alkalmat, hogy az EB előtt kimagyarázkod- m.

Eredetileg azt tétéleztem fel, hogy az ebben kifejezésre jutó véglegesen dichom szemlélet -- bár bizonyos "örökségként" létezik még -- már nem dominál a tár- dalmi kérdések /az egyetemi KISZ ügyei is azok/ megítélésében.

Ezt bizonyítani is tudom: elmondtam azt a felszólalást, amely éppen ezen tudati ökséggel foglalkozik. Lehet, hogy melléfogtam? Ettől függetlenül továbbra is úgy lom, hogy a problémák megoldásához inkább türelmes, fáradságos vitákkal lehet zelebb kerülni, mint semmissé nyilvánításukkal, vagy felvetőik elleni adminiszt- tiv intézkedésekkel. /Nagyon butának érzem magam, amikor nyilvánvalónak tartott litások kimondására kényszerülök./

Jankó Attila

VÁLASZ JANKÓ ATTILÁNAK

közművelődési felelős által az Egyetemi Bizottság szept. 22-i ülésén előter- sztott reszortterv értelmében Jankó Attila lett volna egy, a közművelődési tábor nkájával foglalkozó "lap" szerkesztésének felelőse. A testület több tagja nem tett ezzel egyet, és szavazással elvetették az előterjesztésnek ezt a részét.

EB a kiadvány összeállításának a közművelődési felelőst bízta meg. Tehát nem A.-ról hozott döntést a bizottság, csupán nem tartotta a feladatra megfelelőnek személyét. Ha a testület személyi kérdésben dönt, sohasem mulasztja el az érde- lt meghallgatását. A vita során érvként elhangzott, hogy J.A. már nem egyetemis-, nem ill. nem nálunk KISZ-tag, és többek között küldöttgyűlési szereplése sem özte meg a bizottságot, hogy ezzel a feladattal éppen J.A.-t bízta meg.

A fenti irás elolvasása után -- ha nem ismerném az érdekelteket -- igen sötét p alakulna ki bennem K.J.-ről. El kell ismernem, Jankó Attila "ügyes" tollfor- tó. Magánbeszélgetésekről is szó lévén, mi bölcsészek tudjuk, egy beszélgetést gyon sokféleképpen lehet tálalni. Gyorsan leszögezem: bár tudnék, mégsem célo- m újabb tálalást produkálni.

Az a véleményem, hogy a KISZ-munka tartalmi megújítására tett erőfeszítésein- követelik, hogy egyértelműen álljunk ki lényegi dolgaink mellett, ugyanakkor tároljuk el magunkat azoktól a személyektől és témáktól, akik és amik ezt a po-

tív folyamatot félreértelmezhető szinten tüntetnék fel. Ez az "elhatárolás" azonban nem egyenlő a vitáksemissé nyilvánításával ill. a felvetők elleni adminisztratív intézkedésekkel. Egyetérttek Jankó Attila utolsó előtti mondatával, miszerint problémák megoldásához türelmes vitákkal lehet közelebb kerülni. Emellett azonban meggyőződésem, hogy az Egyetemi Bizottságnak kötelessége megfelelő módon mérlegelve olyan döntéseket hozni, amelyek a mozgalmi munkát segítik, legyen az éppen közművelődési kiadvány összeállítójának személye is.

Kercsztúri József

Amikor helyet adtunk Jankó Attila cikkének, nem állt szándékunkban a KISZ EB munkáját megkérdőjelezni. Csak üdvözölhetjük az EB-ek ezt a munkáját, amit a pártparlamentekkel kapcsolatban végzett, és azokat az újabb törekvéseket, hogy a megállapokaslabb állásfoglalászérdekében esetenként kibővíttatásulést tart. A vita közlésével csupán meg akartuk mutatni, hogy érett és demokratikus légkörű lehetőség van a nyílt vitákra és a félreértések tisztázására. -- Szerk./

VAN ILYEN IS...

Amikor akarunk vitatkozni, mért alapjaiban egyetértünk a "6-7. számában "fissilis" aláírással megjelent cikkkel /... "az egyetemen át lehet csurogni..."/, de gondoljuk, hogy vannak kivételek, amelyek ritkán kapnak nyilvánosságot. Van keményen dolgozó kis közösségek, mint a régi magyarosok, az altajisztikások, kelet-európaiak és nem utolsósorban a régészek is. Szeretnénk most ez utóbbit bemutatni.

A régészet sokak számára romantikus, misztikus elképzelésekkel társul, és ez telegyenben vonzóvá is. Csa ha valaki közelebbi ismeretségbe kerül ezzel a tudománygal, akkor válik számára világossá, hogy a romantika köde mögött kemény szellemi és fizikai munka rejlik. A régészet a történettudománynak az az ága, amely elsorban az ember felől közelíti meg a történelmet, éppen azért, mert az ember naponta tevékenységének konkrét megnyilvánulásait, mindennapi életének nyomait vizsgálja és értelmezi.

Ebből a sajátsgból következően az elméleti képzettség mellett egy erős gyakorlati felkészültségre is szüksége van a régésznek. Ennek a kettős igénynek felel meg a "szegedi régészeti iskola", amely ma a szegedi Móra Ferenc Múzeum és az egyetem szoros együttműködése révén valósul meg. Részt veszünk a múzeum ásatásain, az MTA Régészeti Intézete által vezetett országos topográfiai munkálatokban, amelybe szintén a múzeumon keresztül kapcsolódunk be. Alapvető múzeológiai ismeretekre ott teszünk szert. Lehetővé vált számunkra, hogy a szakmai órákat a múzeum tárában a konkrét régészeti leletanyag megismerésével kössük össze. A múzeum működésében, létezésében erősen támogatja az egyetemi régészképzést és a TDK-t. A rendezvényekre helyiségek, tanulmányi kiránduláshoz busz, pénz, szakkönyvtár-használat... lehetőség önálló tudományos kutatómunkára, stb./

Mindennek köszönhetően -- bár jelenleg önálló régészeti tanszék nincs az egyetemnek -- az itt végzett hallgatók munkája és szakmán belüli megbecsülése bizonyítja a képzés egyenrangúságát a pesti egyetem régészeti képzésével.

Az elméleti és gyakorlati képzés egységén alapuló régészeti iskola nagy múlttal tekint vissza Szegeden. Ennek a képzési módnak Pósta Béla, a kolozsvári egyetem régészeti és Régiségtani Intézetének vezetője volt a kidolgozója. Az egyetem Szegedre való átköltözése után az ő nyomdokain indult el Buday Árpád, majd Banner János, aki létrehozta a régészeti tanszéköt, teremtett meg egy európai hírű intézetet, amely egészen a II. világháborúig működött. 1945 után nem voltak meg a feltételci egy önálló régészeti tanszék működtetésének. Csak a 60-as években indult meg egy olyan folyamat, amely esetleg egy önálló tanszék létrejötté irányába mutat. Ennek fő mozgatója a Régészeti Tudományok Diákkörben folyó munka, amely a Pósta-Buday-Banner által megkezdett úton halad. A gyakorlati munka mellett az RTDK az önálló tanszék hiányából eredő "luka" a jó értelemben vett önképző munkával tölti ki.

A közös munka, a közös érdeklődés egy nyitott baráti társaságot hozott létre, mely a munkában és a munkán túl is szívesen lát másokat. A TDK utóbbi éveinek egyik nagy sikere volt a tavaly novemberben Szegeden megrendezett II. Nemzetközi Tudományos Régészeti Diákkonferencia, ahol a szegedi hallgatók összemérhették "erőiket" Európa csaknem minden országából érkezett régészhallgatókkal.

A Régészeti Diákkör

A VISSZAVONT BÉKEFELHÍVÁS

egyetemi diákkonferencia előtt a JATE-n is széles körben ismertté vált az ELTE K parlamentjén egy békedemonstráció szervezésével megbízott tíz hallgató béke-menet-felhívása. Az ügy előtörténetéről azonban, valamint arról, hogy a szórólak miként kerültek el a szegedi tudományegyetem szinte valamennyi pontjára, kevesen és csak igen kevesen tudtak.

November 24-én este tartották a bölcsészkar diákkonferenciájának előzetes ülést megbeszélését, amelyen elhangzott az a javaslat, hogy a bölcsész diákok foglalkozzanak állást: támogatják-e a békefelhívást vagy nem, s ugyanilyen kérdéskörrel foglalkozzanak majd az egyetemi diákkonferenciának is. Az ezután kialakult vitában elhangzott: a jelenlevő /megközelítően húsz fő/ diákok támogatják a béke, az európai biztonságot, az általános leszerelés érdekében kifejtett erőfeszítéseket, s erre egy ifjúsági békedemonstráció formát is megfelelőnek tartják. A konkrét béke-menet-felhívás megítélésében azonban a diákok nem alakítottak ki egységes álláspontot. A felvetett problémák:

A felhívás szövege a spontán, társadalmi jellegű, a célok tisztasága, a lelkiismereti ügy, a személyes felelősség hangsúlyozása mellett nem fejti ki az akció konkrét politikai céljait és tartalmát /a kölcsönös európai leszerelés jelszava többféle politikai platformot is magába foglalhat/, sőt a pontos körülhatárolás szükségességét sugallja, nem kimondva ugyan, de élesen szembeállítva a társadalmi, spontánjellegűt mindenféle politikummal.

A hivatalos szervekkel és szervezetekkel szembeni igen határozott bizalmatlanság és elhatárolódás jellemző a szövegre. Ennek jele lehet az is, hogy a szervezőcsoport az egyetemi KISZ-bizottságot még kapcsolatfelvétel vagy tájékoztatás címén sem kereste meg.

A cikk elején már utaltam a háttérre, az előzmények tisztázatlanságára.

Ezek alapján a diákok kérték az egyetemi KISZ-bizottságot, hogy még az egyetemi parlament előtt foglaljon állást a kérdésben. A KISZ-bizottság november 25-én a következő határozatot hozta:

"A felhívásban foglaltakkal ebben a formában nem értünk egyet. Véleményünk szerint bármilyen béke-megmozdulásnak a következő célokat kell szolgálnia:

1. Eltávolítsa az imperialista körök által diktált fegyverkezési hajszát.

2. Támogassa a magyar kormányt a béke megővése érdekében kifejtett erőfeszítéseit és a szocialista közösség országainak békepolitikáját.

3. Hangsúlyozza minden békeszerető erő közös cselekvésének szükségességét.

A felhívás szövegéből nem látjuk biztosítottak a fenti célok megvalósulását, mert nem határozza meg a rendezvény konkrét politikai célját, irányát és a lebonyolítás módját;

4. Elhatárolja magát a társadalmi szervek kompetenciájától, sőt kizárja azt."

Ezek után az egyetemi parlamenten nem került napirendre a béke-menet javaslata.

Deák Ágnes
JATE BTK KISZ-titkár

Egy békefelhívás története

A budapesti bölcsészettudományi kar 1981 november 17-én rendezte meg diákparlamentjét. Az ifjúsági parlamenten egy harmadévas hallgató az egyre erőteljesebb nemzetközi diák békemozgalmak mintájára egy budapesti békemozgalmat szervezését szorgalmazta. Felszólalása élénk visszhangot váltott ki, a jelenlevők többsége támogatta az ötletet. A hozzászólásokból az a kép rajzolódott ki, hogy a békemozgalmat az általános és kölcsönös leszerelés jegyében, a teljes önkéntesség és szomorúság felősség alapján, társadalmi szervezésben tartassék meg. Tíz önként jelentkező hallgatót a parlament megbízott egy felhívás megszövegezésével és az Országos Békatanács felkeresésével.

A békecsoport nov. 18-án tartotta első találkozóját. Ekkor fogalmazták meg a felhívást, és határozták meg a legközvetlenebb teendőket. A Felhívást a november 19-én tartandó műegyetemi, orvosegyetemi és közgazdasági ifjúsági parlamenten kiadták felolvasni, előtte pedig az Országos Békatanáccsal akarták egyeztetni a szervezés részleteit.

November 20-án a békecsoport négytagú küldöttsége felkereste Sebastyén Mándort, az Orsz. Békatanács elnökét, aki rokonszenvezett a kezdeményezéssel, és támogatásáról biztosította a békecsoportot.

Ezt követően, nov. 21-én, a békecsoport tagjai a három említett egyetem parlamentjén ismertette a Felhívást, és a kezdeményezés pillanatnyi kilátásait. Mindegyik parlamenten visszhangra talált a Felhívás, de sajnos önkéntesek megbízására hol sem került sor /erre pedig a Felhívás felszólított/, helyette az egyetemi SZ-bizottságok vállalták a szervezés lebonyolítását.

Szombat este a jólétesültek tudni vélték, hogy a jövő hét közepén a KISZ KB is hasonló felhívással fordul a magyar ifjúsághoz. A békecsoport küldöttsége nov. 22-én ismét felkereste a Békatanács elnökét, és előadta aggodalmait. Sebastyén Mándorná elképzelhetőnek tartotta, hogy az akkor már csaknem biztos KISZ KB-felhívás mellett a bölcsészkar kezdeményezés megtartsa eredeti jellegét, azaz csak egyetemisták és főiskolások számára szervezett békemozgalmat legyen. A küldöttség feltétlenül tárgyalt a békemozgalmat lebonyolításának időpontjáról /dec. 15-20 között /és útvonaláról /kölcsönösen helyesnek vélték az Ismeretlen Katona Sírjától induló és az Országházig tartó útvonalát/. Az itt elhangzott javaslat alapján a békecsoport tagjai védnököt kerestek a békemozgalmat számára.

A békecsoport tagjai szerdán, nov. 25-én vártak végleges választ a kezdeményezés ügyében. Csak másnap, nov. 26-án sikerült kapcsolatot teremteni Sebastyén Mándorral. Ekkor már megjelent az országos lapokban a KISZ KB felhívása egy békemozgalmat lebonyolítására. Miután nyilvánvaló volt, hogy ez a felhívás egy jellegében más formát ajánl, a békecsoport tagjai nem zárták ki a békemozgalmat engedélyezésének lehetőségét.

A Békatanács elnöke elmondta, hogy fáradozásai nem jártak a kívánt eredménnyel, közelebbről meg nem nevezett illetékesek nem járultak hozzá a békemozgalmat engedélyezéséhez.

Átlátva, hogy minden további lépés a békemozgalmat szervezésére a jelenlegi törvényesség kereteibe ütközik, aminek a felelősségét és kockázatát a békecsoport tagjai nem kívánták vállalni, november 26-án a bölcsészkar békecsoport határozatilag elszólta önmagát. A tagok a feloszlásról szóló közleményt megszövegezték, ezt az ELTE november 28-i parlamentjén felolvasták. A közleménnyel értelmesszerűen a felhívást visszavonták.

Szent-Iványi István
ELTE BTK

3. Kérdőjelek

Tegyük fel, hogy Szent-Iványi István cikke pontos tájékoztatást kíván adni egy békefelhívás történetéről. Ha ez volt a szándék, akkor kérdés, milyen kép alakulhat ki abban az olvasóban, aki a dologról semmit nem tudott. Körülbelül ez: hallgatók egy csoportja a budapesti bölcsészparlament megbízásából békecent szervezősét kezdeményezi. Erre a kezdeményezésre a hivatalos társadalmi szervek "rátették a kezüket", mire a csoport úgy ítélte meg, hogy ez nem az, amit ők akartak, és kiszálltak a buliból.

Aki valamilyen több információval rendelkezik, az meglepődik. Ez lenne a hivatalos történet? Ez nem annyira egy békefelhívás története, mint inkább a békefelhívás egy története. Nem a tisztánlátást segíti, hanem inkább az enigmák szaporodnak. Például: miért nem kerül sor önkéntesek csatlakozására a többi egyetemen? Miért konstatálják sajnálattal, hogy a szervezést a KISZ-bizottságok vállalják át? Miért tűnik a csoport számára elfogadhatatlannak a KISZ KB által kínált platform? Pusztán sértődöttségről van szó, vagy politikai elhatárolódásról? Miért nem derül ki a cikkből, hogy a felhívásnak volt egy záradéka, amely ab ovo elhatárolta magát a "szervezés kisajátításától"? /Kiegészítésül közlöm a záradék szövegét: "Amennyiben kezdeményezésünket a felhívásban foglaltaktól eltérően használják fel, vagy a szervezést kisajátítják, a szervezőcsoport automatikusan feloszlik, a tagok közéleti nyilatkozatban határolják el magukat a történetektől."/ Végül, komolyan gondolta-e a csoport, hogy az általuk javasolt formában és célokkal lehetséges a fővárosban egy egyetemista demonstráció? Az a gyanúm, hogy nem, és a csoport eleve "vesztéscs" játszott, hogy aztán autogathasson: kérem, mi jót akartunk, de a hivatalos szervek még ezt sem...

Mind ezek a kérdések még megválaszolhatók lennének, az igazi probléma az, hogy az írásból nem derül ki, hogy a békecentre szólító javaslatnak milyen glórióz te, milyen akusztikai háttere van a budapesti egyetemen. /Többek közt ezért is az objektív hangvételű írás dezinformáló és tendenciózusan torzító egy más egyetem lapjában/ Nem derül ki, hogy a felhívás egy olyan esemény sorozat mozzanata, amely lassan veszélyeztetni kezdi a korraikt együttműködés lehetőségét egy hallgatói csoporttal.

A csoport tagjai helyett újragondolnám, vajon indokolt-e ez az éles elhatárolódás a hivatalos társadalmi szervektől. Mivel magyarázható az, hogy bár a szöveg szerint társadalmi szervezésre történik utalás, amikor a társadalmi szervek megjelölnek, akkor abból a csoport köszöni, de nem kér? Nem tekinti talán a társadalmi szerveinek? Mi hát az általuk elképzelt társadalom?

Ezek már olyan kérdések, amelyeket korrekt módon megvitatni itt nem lehet. Még érten a csoport ódzkodását egy ilyen vitától, és egészen mostanáig magam is társádkodtam attól, hogy az újságra rákérdezzek. De nem lehet a végtelenségig csak az egyik féltől toleranciát és engedelményeket elvárni, ugyanakkor minden eszközzel ellenőrizni ennek a félnek a hitelét. Ismerve a bölcsészkar belső helyzetét kijelentem, hogy a legnagyobb veszély jelenleg a közös tárgyalási alapok elvesztése lenne. A felhívás igazi és teljes története ezt veszélyezteti.

Szeged, 1981. november 12.

Márkus Péter
ELTE BTK KISZ-titkár

A MEGYEI EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI RÉTEGTANÁCSRÓL

Az 1981 májusában lezajlott X. KISZ kongresszus munkájában, határozataiban fontos feladatként szerepelt a KISZ-munka irányításának további társadalmasítása és az egyes ifjúsági rétegek /foglalkozás, életkor, stb./ szerinti jobb differenciálása. Mindezek alapján a KISZ Csongrád megyei Bizottsága is széles körű aktivára kíván támaszkodni irányító, segítő és ellenőrző tevékenységében. A testület döntött arról, hogy réteg- és funkcionális tanácsokat, valamint állandó munkabizottságokat hoz létre. E társadalmi bizottságok a KISZ megyei szintű irányítását hivatottak segíteni, s a KISZ Csongrád megyei Bizottság szerveiként működnek.

A megyei KISZ Bizottság az 1981. október 8-i ülésén — széleskörű tájékozódás alapján — döntött a tanácsok és munkabizottságok személyi összetételéről.

A BTK KISZ-vezetősége megbízása alapján a bölcsészkart Kalmár Melinda képviseli. Első ülésén, október 1-én a rétegtanács a feladatára, hatáskörére és működési rendjére tett javaslatot a megyei KISZ Bizottság előzetes terve alapján. Oktober 29-én a véglegesített hatásköri- és működési rend megvitatására került sor. A második napirendi ponti javaslat a kongresszusi és megyei küldöttgyűlés határozataiból adódó — a rétegre vonatkozó — középtávú megyei feladatokra. December 6-án: az egyetemi és főiskolai parlamentekkel kapcsolatos állásfoglalás kialakítása.

A rétegtanácsnak a/ javaslattevő, ill. kezdeményezési, b/ véleményezési, c/ egyetértési és döntési jogköre van.

Véleményezési jogkör:

- a KISZ KB mellett működő egyetemi-főiskolai rétegtanács által tárgyalandó olyan előterjesztések véleményezése, amelyek jelentősen meghatározzák az egyetemi-főiskolai KISZ-munka további feladatait; indokolt esetben a véleményezés lehetőségét a rétegtanács is kezdeményezheti;
- a megyei KISZ Bizottság elé kerülő, a KISZ-munka egészével összefüggő előterjesztések véleményezése;
- állami, társadalmi és tömegszervezetek elé kerülő, rétegre, ill. a munkaterületre vonatkozó határozatait, állásfoglalásait tervezeteinek kialakításában;
- városi KISZ bizottságok által KISZ KB vörös vándorzászlóra és kiváló KISZ-szervezet zászlóra történő előterjesztéseknél a megyei KISZ Bizottság ülése előtt a rétegtanács véleményezi a javaslatokat;
- a rétegtanács elnökének és titkárának megbízásáról a megyei KISZ Bizottság döntése előtt.

Egyetértési jogkör:

- azokban az esetekben, amikor valamely állami, társadalmi és tömegszervezetet jogszabály kötelez a KISZ egyetértésének megszerzésére; ebben az esetben konkrétan csak akkor élhet egyetértési jogával, ha a megyei KISZ bizottság erre felhatalmazza.

Döntési jogkör:

- belső ügyrendjében, munkamegosztásában, üléstervenek elfogadásában, munkabizottsági létrehozásában, és azok vezetőinek megbízásában és a tanács ülésére meghívottak személyében;
 - alapszervezetek, KISZ-tagok jutalmazására szánt megyei összegek egyetemi-főiskolai részének elosztásáról;
 - megyei rétegrendezvények meghirdetéséről, azok programjának kialakításában; egyetemi-főiskolai hallgatók nyári üdülőjegyének elosztásáról.
- A tanács hatáskörének megvitatásakor felmerült, hogy szükséges lenne pontosabban megjelölni helyét a politikai mechanizmuson belül, a KISZ-es struktúrában, további működéséről, az ott felmerülő kérdésekről a „—”-ből folyamatosan érteülhettek. Véleményekkel, bármilyen ezzel kapcsolatos észrevételekkel forduljatok a kari KISZ-vezetőséghez vagy Kalmár Melindához/III. évf. magyar-tört./.

JANCSÓ UJ FILMJÉRŐL

zatosan sokat fognak vitatkozni. Ki ezt, ki azt lát a film mögött, de abban bizo-
osan megegyeznek majd, hogy fontos filmet csinált.

Cimnek azt akartam írni: a politikai hatalom tipológiája, anatómiája vagy ter-
észtrajza...stb., aztán mégse tettem. Azért mert rájöttem, hogy ennél sokkal
bbbről van szó a filmben /és persze kevesebbről is!/. Hogy mi ez a többlet? A-
bknak a pszichológiai jellemzőknek a "filmes" ábrázolása, amelyek a felsőbbbség-
el, a hatalommal kapcsolatban az emberben kialakulnak, sőt interiorizálódnak,
st: természetessé válnak. Félelem, bizonytalanság, megalkuvás, hallgatás...

De milyen hatalom az, amit Jancsó körbejár? Titokzatos, megfoghatatlan: a hata-
lom igazi birtokosai nem jelennek meg, csak akik "eljátszák" ezt a hatalmat.
hatalom legfőbb biztosítóka az, hogy nem teljesen centralizálja a hatalmát,
nem lépcsőzetesen egymásra építi. "Normális" esetben a szinteket ellenőrzik a
letettük levők, az ellenőrzés iránya, mikéntje világos. Jancsó másféle hatalom-
ól beszél, arról, ahol mindez hiányzik, és ha meg is van, nem tudni, hogy hol.
gy mindenki mindenkinek a "foglya", kiszolgáltatottja. Az összefogás egyetlen
zinten sem lehetséges, még a besúgóhálózat is "felesleges", olyan nagy fokú a
endszer "önellenőrzése". Szerepek vannak kiosztva ebben a struktúrában, de halá-
osan komoly szerepek: a "színészek" élhetnek hatalmukkal /lám, lám, milyen ke-
és?! is elegendő a hatalomhoz!/, de őket bármikor meghajlásra kényszeríthetik
"közhöz", a manipuláltak serege előtt. Minden és mindenki kicserélhető, le-
áltható anélkül, hogy a mechanizmus kárt szenvedne.

A hatalom látszólag szervezetlen, hiányosan "kanonizált", de pontosa ez védi
eg kifelé. A struktúra kibogozhatatlan hálójában mindenki megkapja egyszerre a
ab és az ör szerepét, mindenki kielégülhet, ha ennyi elég.

Jancsó nem tisztán elméleti tipológiát használ. A magyar történelem több tipi-
usnak mondható "hatalom-toposza/mitosza" tűnik fel a filmben: néha egymásmellett-
ségben, néha egymásra épülten, de a kronológia -- talán túlságosan is megszo-
ott -- rendezőelvének soha nem engedelmeskedve. A hatalmas díszletek között ott
varog a feltörekvő Hunyadia képviselője, a despotikus hatalom függőségben tar-
ó szimptomáját jól illusztráló török, vagy a történelmi manipulálás lehetőségét
gába rejtő példázat /Zrinyit a bécsi kamarilla által felbérelt vadkan ölte meg"/

A "feudális" anarchia, kiskirálykodás jellemző jegyei mellett kitapintható
ymásik magyar "specialitásra" való erőteljes utalás: a kultúrák találkozása.
légius-profán itáliai gondolkodás, a mindig reális alternatívákkal számoló
chiavellizmus és a vadul, kicsit "még" pogányul tobzódó magyar műveltség; néha
racionális, erőszak-alapú politikai látásmód nagyon is valós ütközése ez. Az
mez átlát mindenben, de megvesztegethető; magyar barátja felett átcsapnak a hul-
mok /egymást keresztül-kasul szelő ideológiák/, de a film végére világos: báb-
kódó pár ő sem lehet.

Az állandó vibrálást, az irracionális alakokat és helyzeteket a kamera hűen kö-
ti: Kande 10-12perces snittjeiben a hatalom képviselőit "mozgatják", hogy he-
üket tévesztetten soha nem várt helyeken bukkanjanak föl.

De tényleg csak történelmi revüt csinált volna Jancsó Miklós, ahogy egyik kri-
kusa írta? A film végén a kinagyított /rácyszerű/ kapun túl feltárulkozik a
szta /a filmben csak most látható a nyílt táj, az égbolt/, a vidék színészek
jól ismert sablonnak megfelelően elindulnak, hátukban a puskacsővel. A lövésék
rra hallatszanak, még a "főteoretikus" /afféle Martinuzzi-alak/ is meghal. A
talam megfoghatatlan, láthatatlan marad -- egy mechanizmust baklövés lenne
emellyel illusztrálni. A csuhás, páncélos pap arcán nincs csodálkozás, meg-
bbonás -- ő ismerte az Ismeretlent. Végrehajtják ezt a gyilkosságot is, mint
többit. Mert ez a hatalom csak végrohajt, mert ez a természete, lényege. No és

állandó demagógia, amelyik a történéseket interpretálja. Minden olyan, amilyen-
k a hatalom beállítja. Egyféle értelmezés van, és ez a hatalomé, mégha ezt siet-
váltogatja is. A bénító félelem, hallgatás itt születik meg; hiszen mindenki
dja: a végrehajtás jól működik, az "ítélet" megnagyarázható... A főalakok egy
sze színész vagy az "lesz". Egyiküknek -- az olaszoknak -- van véleménye a politi-
ról, politizálásról, de Boccacciót nem játssza el Magyarországon. Annál sokkal
bban mulatott ő így is.

Jancsó Miklós creditleg egy bizonyos Boccaccio-novellát akart filmre vinni, az-
n "rájött", hogy ennél sokkal jobban "mulathat"... "mert ez egy ilyen ország"
angzik el a filmben is/, mert ezt így lehet látni...

-kokas-

Egyetemi Tanács 1981. november 26-i
ésén jóváhagyólag elfogadta a követ-
ző bölcsészkar állásfoglalást: a kar
fejtojezi elvi egyetértését az Iróadalom-
domány és Néprajzi Intézet, ill. a
rténeti Intézet létrehozásával, azon-
n az intézetek tényleges gyakorlati
trejöttéhez néhány fontos feltétel
ljesülését tartja szükségesnek. Ezek
tül a leglényegesebb, hogy az inté-
sekbe tömörült tanszékek se anyagi,
személyi tekintetben ne kerüljenek
trányosabb helyzetbe /pl. a szavaza-
joggal rendelkező közvetlen képvisé-
ük biztosítva legyen a kari tanács-
/.

DELEP KISZ-Bizottsága, a Taurus
migyár, a Tejipari Vállalat és
DEFAG KISZ-bizottságával közösen
81. dec. 17-én /csütörtökön/

145 órás kezdettel békenagygyü-
t rendez a Házgyár új építő-
nokában /Budapesti út 8./.

gyűlés előadója: Martonosi
DELEP pártbizottságának
Fellépnek: Vass Gábor, s
Színház tagja, Dalstafé-
ai dalos csoport.

A Kari Tanács december 17-én tárgyalja
a diákszemélyek tapasztalatait, a for-
ditó-tolmács képzés távlati beállítást
az idegennyelvű reformtervbe és az ad-
junktusi ill. tanársegései kinevezéseket.
A Pálffy Miklós által vezetett ford-
képzést vizsgáló bizottság javaslata sze-
rint a fordítóképzés integrálódna az ide-
gennyelvű reformtervbe, és a III. év
utáni háromfelé ágazó képzés egyik iránya
lenne. A hallgató másik szakja lehetne
tanári és filológusi is, ha megtartja,
de a bizottság azt is megfontolandónak
tartja, hogy valaki egy nyelvből tanári
és fordítói diplomát is szerezhessen /a
másik szak leadásával/. A bizottság ja-
vaslatával szemben van olyan vélemény is,
hogy meg kell őrizni a képzés különállá-
sát, megint más vélemény szerint elég,
ha csak speciális képzésként működik /a
két fő szak mellett/.

"Ifjúságpolitika" címmel megjelent
az új faliújság. A tartalomról:
Knopp András: Felsőoktatásunk fej-
lesztéséről, Lóránd Ferenc: Cui
prodest? Az iskolai szelekció és
néhány következménye, Huszár István:
A hátrányos helyzetűek Magyaror-
szágon, Vita a többoldalúan hát-
rányos helyzetű csoportokról, Andor
Mihály: Dolgozat az iskoláról I.,
Köteles Pál: Fordított optika.

keresztette: a "---"-alapszervezet
titkár: Hévízi Ottó/
adja: a BTK dékánja
ksz. eng.: Sényei Róbertné

